כדי לאחות את הקרעים ביום שאחרי – צריך להבין את המגמות בחברה החרדית

written by יעקב פלבינסקי | 24.01.2024

מלחמת "חרבות ברזל" תפסה את החברה הישראלית בנקודת זמן קריטית. הפערים התהומיים שנתגלו בין המחנות, איימו למוטט את השרידים האחרונים של הלכידות החברתית בישראל.

אך נוכח אירועי ה-7 באוקטובר, המציאות השתנתה ברגע. המגזר החרדי הוכיח מעורבות חיונית מיד עם היוודע האסון, מתנדבי ארגוני חירום אזרחיים לקחו חלק מרכזי בהצלת חיי אדם ודובר צה"ל פרסם כי התקבלו יותר מ-2,000 פניות של חרדים המעוניינים להתגייס.

הבנה נכונה של המגמות בקרב החברה החרדית בעקבות המלחמה, תוכל לתרום רבות לאיחוי הקרעים ב"יום שאחרי":

המלחמה – חלון הזדמנויות לבניית אמון

תחושת השותפות הינה תגובה אינסטינקטיבית לאירועים הקשים, אך תגובות דועכות עם הזמן. נדרשים מאמצים מושכלים המביאים לידי ביטוי את אורח החיים החרדי כדי לבנות אמון ארוך-טווח בין הציבור החרדי לאוכלוסייה הכללית. בכלל זה, הבנה – גם אם לא הסכמה – שלימוד תורה הוא אבן יסוד בחברה החרדית ושעולם הישיבות לא ייפגע בתוכניות עתידיות.

ההתנדבות החרדית אינה חדשה

ההתנדבות החרדית בימי המלחמה היא חלק מתרבות ההתנדבות במגזר בשגרה ובחירום. רתימת הרוח ההתנדבותית החרדית למאמץ הביטחוני חשובה כדי לייצר תשתית שתהווה חלופה הגיונית לתוכניות הגיוס הישנות באופן שתהיינה מקובלות על כולם.

היחס הכללי לגיוס לא השתנה

בציבור החרדי הרחב קיימת הפרדה רעיונית בין הכבוד והדאגה לחיילים לבין גיוס בפועל. בעוד מרבית החרדים מעריכים את החיילים, גיוס מלא נחשב כמנוגד לתפיסת העולם החרדית במסגרת כור ההיתוך הצה"לי. לכן, נדרשת בניית שותפות חיונית לאורך זמן המבוססת על מערכות אזרחיות, כגון איחוד הצלה, זק"א וארגונים נוספים.

השינוי הגדול – החצנה

בחסות המלחמה, קיים נרמול של התגייסות מוחצנת בקרב אלה שגם קודם לכן לא התנגדו עקרונית לגיוס, אך בקרב הציבור השמרני לא מדובר ב"רעידת אדמה", כפי שעשוי להשתמע מהרשתות החברתיות.

פתרונות מתחילים בהבנה

המגזר החרדי בנוי מזרמים רבים, להם מאפיינים שונים. כדי לגשר על הפערים הללו ולתווך אותם בהגינות למקבלי ההחלטות, נדרש גורם מייעץ בעל מעורבות עמוקה בקהילה החרדית וידע רלוונטי, שיוכר לצורך כך כחלק אינטגרלי מהדרג המקצועי.

העברת מידע מקצועי – נדבך חשוב בבניית אמון

מקורות המידע של חרדים רבים נשענים על עיתונים מודפסים וקווי "נייעס". נכון להדק את הסנכרון בין המערכות הרשמיות לפלטפורמות הללו, תוך התאמת התכנים לקהל היעד. ערוצים אלה חשובים להעברת מידע אמין מגופים רשמיים, לרבות שיתוף פעולה עם דו"צ והעמקתו.

פתרון עתידי – רק בהסכמה

בניגוד לרושם שעשוי להתקבל מהרשתות, הציבור החרדי הרחב נאמן להנהגה ולא ממהר לאמץ שינויים. הרשתות החברתיות יכולות לשקף דעות מגוונות, אך לא תמיד מציבות מראה למציאות. לכן, כל רצון להוביל מהלכים נכון שיהיה מתואם ומוסכם עם ההנהגה הרוחנית ולא מעליה.

ביטחון לאומי לא רק בצה"ל

בשונה מגיוס לצה"ל, גופי הביטחון האחרים אינם נתפסים כאיום על הקיום החרדי. זו הסיבה שרבים מוצאים אלטרנטיבה בהתנדבות לארגונים המספקים מענה מציל חיים. למשל, קהילות מרכזיות פתחו כיתות כוננות רשמיות. ארגונים אלו צריכים להילקח בחשבון ביישום מעורבות חרדית שתתרום לביטחון הלאומי.

יכולת הגנה עצמית

סוגיית הנשק במגזר החרדי חיונית ליכולת של הציבור החרדי לתת מענה מציל חיים בתוך ריכוזי מגוריו. יש צורך בפתרונות יצירתיים הנוגעים להיבטי הרישוי וההכשרה של החברה החרדית, שלא עומדים בכל התבחינים לנשיאת נשק.

רתימת נוער מתמודד

נערים ללא מסגרות יכולים לקחת חלק משמעותי במאמצים הלאומיים לשותפות ביטחונית. שיתוף פעולה של המערכת הביטחונית עם יוזמות עירוניות האמונות על כך, יכול להועיל ברמה המקומית והלאומית.

לסיכום, הנכונות החרדית להתנדב נוכחת ומתבטאת בעוצמה. נותר לתרגמה למסגרת מוכרת ומאורגנת שלא תתנגש עם ערכי הליבה של החברה החרדית ואף תכיר בהם. רתימת היכולת האזרחית הגבוהה של הציבור החרדי באופן מכבד ובשיח משותף לטובת האינטרסים הביטחוניים של ישראל, יכולה ליצור מציאות חדשה שתתרום לחוסן האזרחי. למרות הדעיכה הטבעית, ההזדמנות עדיין קיימת.

המאמר התפרסם במקור ראשון, בתאריך 24.1.2024.